

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samråd L-N om en undersøgelse fra Institut for Menneskerettigheder fra december 2023, som viser, at Ankestyrelsen har hjemvist eller ændret ca. 25.000 klagesager på handicapområdet i perioden 2014-2022.
Dato / tid	Den 8. februar 2024, kl. 13.00-14.00.
Sted	Socialudvalget
Talens varighed	Ca. 10 min
Talens formål	Besvare samrådsspørgsmål L-N

Samrådsspørgsmålene L-N er stillet efter ønske fra Charlotte Broman Mølbæk (SF).

Samrådsspørgsmål L

Vil ministeren i et åbent samråd kommentere Institut for Menneskerettigheders undersøgelse af 27. december 2023, der viser, at Ankestyrelsen har hjemvist eller omgjort 25.000 klagesager på handicapområdet i perioden 2014-2022? Og vil ministeren herunder svare på, hvorfor der over tid har været så mange fejl på handicapområdet?

Samrådsspørgsmål M

Vil ministeren i et åbent samråd svare på, hvilken betydning den svære budgetklemme, mange kommuner oplever, har haft for de mange fejlagtige kommunale myndighedsafgørelser på handicapområdet samt svare på, hvad regeringen fremadrettet helt konkret vil gøre for at nedsætte antallet af forkerte myndighedsafgørelser på handicapområdet i kommunerne?

Samrådsspørgsmål N

Vil ministeren i et åbent samråd redegøre for, om Danmark lever op til FN's handicapkonvention med så mange fejl i sagsbehandlingen? Der henvises til Institut for Menneskerettigheders undersøgelse af 27. december 2023, der viser, at Ankestyrelsen har hjemvist eller omgjort 25.000 klagesager på handicapområdet i perioden 2014-2022.

Det talte ord gælder

Tak for motivationen af spørgsmålene og tak til ordføreren og SF i det hele taget for at have fulgt handicapområdet meget tæt i rigtig mange år.

Jeg er enig i, at det er hen over rigtig mange år, at vi er igennem mange af de samme ting.

Jeg har det jo grundlæggende på samme måde som ordføreren i forhold til, at man desværre ikke bliver overrasket, når man ser de her tal.

For det har været det samme år efter år med små udsving, at der er rigtig mange fejl på det her område.

Derfor har jeg også valgt som minister at kaste mig ind i at prøve at få afdækket området med henblik på faktisk at lave det om.

Når jeg har nedsat det, der hedder Sammen om Handicap, så er hele ideen med det ikke, at vi skal sidde og snakke med hinanden ud i den tomme luft, men at vi skal forandre på tingene. Og derfor så har jeg også en forhåbning om, at vi

inden for overskuelig fremtid kan præsentere nogle løsninger.

I forhold til specialeplanlægningen så har de jo sans for dramatik, de gode journalister, fordi det er jo rigtigt nok, at den er udskudt på ubestemt tid, så længe vi ikke har sat en dato på.

Når man siger, at noget er udskudt på ubestemt tid, så lyder det næsten som om, at man har opgivet det, eller det kan være om 10 år. Og det er jo også teoretisk og principielt rigtigt.

Så i overskriften til den artikel, som ordføreren nævnte ved motivationen af spørgsmålene, står der ikke noget, der er forkert.

For vi har ikke sat en dato på. Men omvendt er det heller ikke nogen hemmelighed, at indførelse af specialeplanlægning står i regeringsgrundlaget. Og derfor har vi tænkt os at gennemføre det.

Men lige nu pågår der altså drøftelser i Sammen om Handicap, som vi ønsker at færdiggøre, fordi

specialeplanlægningen hænger sammen med nogle af de andre elementer, der bliver drøftet i den sammenhæng.

Og de ting skal gerne kunne ses i sammenhæng med hinanden, når vi præsenterer dem, fordi nogle af dem har konsekvenser for hinanden. Så den måde, vi indretter det ene element på, vil have betydning for, hvordan andre elementer bliver indrettet.

Så bliver jeg stillet tre spørgsmål i det her samråd. Og jeg synes, at alle tre er højst relevante, og jeg vil svare på dem i forlængelse af hinanden.

Men jeg får jo lyst til at sige indledningsvis, at på mange måder har vi et meget velfungerende velfærdssystem. Det er bare ikke altid, man opdager det på handicapområdet.

Der er medarbejdere på socialområdet og på handicapområdet, som knokler en vis legemsdel ud af bukserne hver eneste dag, og bestemt får givet helt anderledes liv til borgere med handicap, end man ellers ville have haft.

Det synes jeg, at vi skal huske at hylde hver eneste gang, vi tager den her snak om de strukturelle problemer på

handicapområdet. Der bliver ydet en kæmpe indsats, og der bliver gjort en stor forskel for mennesker med handicap.

Men den måde, vi har indrettet systemet på, er bare ikke god nok.

I forhold til undersøgelsen fra Institut for Menneskerettigheder, så opfatter jeg den som et klart udtryk for, at Ankestyrelsens omgørelsesprocenter er for høje, og derfor deler jeg også, spørgerens bekymring for retssikkerheden på området.

Det kan ikke siges mere præcist eller anderledes, og der er ikke nogen revner eller sprækker i det.

Omgørelsesprocenterne er ganske enkelt for høje.

Og det er jo både undersøgelsen fra Institut for Menneskerettigheder fra december 2023, og Rigsrevisionens kritik på handicapområdet fra foråret 2022, hvis jeg skal lægge lidt til det, I selv har skrevet, som viser, at der bliver begået alt for mange fejl, som kan have stor betydning i borgernes hverdag.

Derfor tænker jeg sådan set ikke, at vi i dag behøver have den store diskussion om, hvorvidt der er et

retssikkerhedsproblem på handicapområdet. Det har jeg simpelthen ikke hørt nogen mennesker mene, at der ikke er.

Til gengæld synes jeg, at det er værd at diskutere, hvad vi så vil gøre ved det.

Så vil jeg svare på spørgsmål L. Jeg bliver bedt om at kommentere undersøgelsen. Og den viser jo, at Ankestyrelsen i perioden 2014-2022 har omgjort 25.089 sager.

Af de omgjorte sager er 6.605 ændret, og 18.484 er hjemvist. Og for at sætte undersøgelsens resultater i perspektiv, kan jeg sige, at Ankestyrelsen i samme periode har truffet afgørelser i 69.150 sager på de bestemmelser, som indgår i undersøgelsen.

Det vil altså sige, at der er stadfæstet 44.061 kommunale afgørelser. Det svarer til 64 procent.

Det betyder altså, at 36 procent mere end en tredjedel er der så fundet problemer med. Og det giver sig selv, at det tal er alt, alt, alt for højt.

Og så dækker de omgjorte sager, sådan som ordføreren også sagde, både over ændringer og hjemvisninger. Og jeg er sådan set enig i beskrivelsen, at selvom det ene selvfølgelig er mere håndfast end det andet, så er begge dele problematiske.

Bare lige for at forklare, hvad der er forskellen på de to ting, så er en ændring der, hvor Ankestyrelsen når frem til et andet resultat end kommunen. Det kan fx være tildeling af en hjælperordning i stedet for et afslag, mens en hjemvisning betyder, at kommunen skal behandle sagen igen og træffe en ny afgørelse.

Det giver sig selv, at der er noget, som ordføreren også sagde, der ikke kan gives med tilbagevirkende kraft, fx socialpædagogisk bistand eller noget andet, som man så ikke har haft i den periode, hvor tingene har stået på.

Men kommunen kan godt, når det er forhold, der har ført til hjemvisning, fx mangel på partshøring eller mangelfuld sagsoplysning, nå frem til samme indholdsmæssige resultat som i den oprindelige afgørelse.

Jeg synes ligesom ordføreren, at der er store udfordringer forbundet med både, når der er tale om en ændring og

hjemvisning. Og derfor, når jeg forklarer det, er det alene for at afklare begreberne, og ikke fordi jeg synes, det er i orden, at der er så mange hjemviste sager. Det er faktisk 18.500 hjemviste sager i perioden.

Så bliver jeg spurgt om, hvorfor der over tid har været så mange fejl på handicapområdet. Og det vil jeg sige, at det tror jeg sådan set, der er flere grunde til.

For det første opleves loven som kompleks og svær at forstå og svær at administrere. Og hvis man tænker på merudgiftsydelserne, så er det faktisk et af de sagsområder, hvor der er allerflest fejl.

Desuden handler det også om manglende adgang til den rette viden om højt specialiserede målgrupper og indsatser i de meget komplekse sager. For eksempel hvis vi ikke har tilstrækkelig viden om en given målgruppe, så er det selvfølgelig svært at træffe en afgørelse.

Det mener jeg sådan set er nogle af de ting, der ligger til grund.

Altså at vi har lavet noget lovgivning, hvor det ikke er så let at forstå, hvad der præcis menes med den. Og derfor træffes

der meget forskellige afgørelser, alt efter hvilken kommune man er i. Vi har simpelthen lavet et regelgrundlag, som er svært at afkode.

Og dernæst er det vigtigt, at når vi har at gøre med handicapområdet, så er der jo nogle handicaps, som man vil støde på meget sjældent, hvis man eksempelvis er sagsbehandler i en kommune, simpelthen fordi der ikke er særlig mange mennesker, der har det pågældende handicap.

Men der kan også være krydsning af forskellige typer af problematikker, som vil være meget sjældne. Og der er der ikke tilstrækkelig specialiseret viden tilgængeligt, som tingene er i dag.

Så det vil jeg mene er et par relativt tunge bud på, hvad det er, der er problemet.

I forlængelse af spørgsmålet om årsagerne til de mange fejl på handicapområdet bliver jeg spurgt i spørgsmål M, om hvilken betydning budgetklemmen, som mange kommuner oplever, har haft for fejlbehæftede kommunale afgørelser på handicapområdet.

Der skal jeg selvfølgelig formelt set sige, at de enkelte kommuners budgetlægning er baseret på lokalpolitiske prioriteringer.

Vi har ikke i ministeriet kendskab til opgørelser, der belyser, hvorvidt der er en kausal årsagssammenhæng mellem kommunernes budgetlægning og omfanget af afgørelser, der hjemvises eller ændres af Ankestyrelsen. Det er ikke det samme som, at den årsagssammenhæng ikke findes, men vi har ikke undersøgelser omkring det.

Så kan jeg til gengæld utvetydigt generelt sige, at det vil være i strid med lovgivningen, hvis en kommunes afgørelse udelukkende er truffet ud fra økonomiske hensyn.

I serviceloven fremgår det, at afgørelser efter loven skal træffes på baggrund af både faglige og økonomiske hensyn, men økonomiske hensyn kan ikke gå forud for de faglige hensyn.

Så bliver jeg spurgt i spørgsmål M, hvad regeringen fremadrettet konkret vil gøre for at nedsætte antallet af forkerte myndighedsafgørelser på handicapområdet i kommunerne.

Her er der allerede taget en række initiativer, som skal styrke retssikkerheden. For eksempel er der med SSA-aftalen for 2022-2025 afsat 112 mio. kr. til en samlet retssikkerhedspakke med en stribe konkrete initiativer, som skal højne kvaliteten af kommunernes sagsbehandling.

De initiativer er fordelt på fire hovedtemaer, bl.a. et tema om tillid, samarbejde og inddragelse og et tema om kompetenceudvikling.

Lige nu er de konkrete initiativer i gang med at blive udmøntet, og derfor håber vi selvfølgelig, at det vil have den effekt, der er meningen.

Så er der med SSA-aftalen for 2024-2027 afsat yderligere 11,2 mio. kr. til at videreføre den retssikkerhedsenhed, der er forankret i Ankestyrelsen og det tilhørende rådgivende organ, som med både deskriptive analyser og ledsagende bemærkninger, giver os noget af den viden om, hvad det er, der går galt, og perspektiver i forhold til retssikkerhedsspørgsmålet på området.

Jeg mener dog slet ikke, at det er gjort med det, men bare for at sige, at der er sat nogle initiativer i gang.

Jeg mener, at den lovgivning, vi har på området, og den organisering, vi har af området, i sig selv er snubletråde.

Og derfor så, når vi indimellem har diskuteret i det offentlige rum, at det er kommunerne, der gør alting forkert - sådan kan man godt høre det på nogen - så vil jeg sige, at jeg i hvert fald kan konstatere, at det, vi har givet kommunerne at arbejde med på nogle stræk, vil gøre det umuligt at træffe hurtige, nemt gennemskuelige afgørelser.

Det gælder for eksempel på merudgiftsområdet. Og jeg var selv med til at lave de regler, og man kan jo godt pege fingre af alle mulige andre: "Det er jo også bare kommunerne".

Hensigten med de regler, vi lavede dengang, var at få nogle ret klare trin. Og det derfor skulle være ret nemt at få folk ind på de forskellige trin.

Men det, der er sket, er, at man i stedet for skal sandsynliggøre ned til mindste øre, hvad det er for merudgifter, man har. Og man i øvrigt vender tilbage til det af flere omgange flere steder.

Vi har altså lavet nogle regler, hvor når de rammer praksis, så virker de simpelthen ikke ud fra det, der var hensigten.

Det er ikke kommunernes skyld. Det er os, der ikke har lavet nogle regler, som gør det lige til at administrere.

Derfor er det også vores ansvar at få lavet de regler om.

Men bare for at sige, at der er nogle ting, der er sat i gang, men der er bestemt også et stykke vej igen.

Jeg mener også, at vi skal hjælpe kommunerne til at få den rette, højt specialiserede viden og målgrupper og indsatser i de komplekse sager.

Så i de tilfælde, hvor vi kan se, at her vil det være sjældent, at en kommune overhovedet støder på en borger af den her karakter, synes jeg, at det er helt afgørende, at man får den specialiseret viden tilgængelig i forhold til at træffe afgørelser.

Og så vil jeg mene, at indførelsen af specialeplanlægning på den højt specialiseret del af handicapområdet netop vil styrke dette arbejde og dermed få forandret på organiseringen af området, så vi sikrer, at der er en fælles faglighed i form af både viden og kompetencer, men også indsatser inden for de enkelte specialer.

Og dermed giver vi kommunerne de værktøjer, der er nødvendige for, at man kan løse opgaven. Jeg synes på det lange stræk, at vi har givet kommunerne en opgave. Vi har bare lige glemt at give dem de værktøjer, der skal til for at løse den.

Og det er det, jeg så utrolig gerne vil opnå, nemlig at vi faktisk også får givet dem de værktøjer. Det er præcis det, vi i øjeblikket drøfter i Sammen om Handicap, hvor parterne det sidste halve år i det forum har brugt tid og har budt ind med de ting, de godt kunne tænke sig at få forandret. Og hvor jeg håber, at vi inden for overskuelig fremtid kan komme frem med noget.

Så bliver jeg spurgt i spørgsmål N, om Danmark lever op til handicapkonventionen med så mange fejl i sagsbehandlingen. Og det er jo et lidt spøjst spørgsmål på en eller anden måde.

Fordi ja, det tror jeg sådan set, vi gør, for der står ikke noget om sagsbehandling i handicapkonventionen.

Men det skal ikke blive en sovepude, fordi jeg synes, det er for galt, at selv om vi lever op til konventionen, så ændrer det jo ikke på, at jeg mener, at vi skal indrette handicapområdet

på en måde, så man ikke oplever, at man skal slås fra tue til tue. Og at der er lange sagsbehandlingstider, hvorefter der er lange Ankestyrelses sagsbehandlingstider, og man måske i sidste ende alligevel slet ikke får den støtte og hjælp, man har behov for.

Så bare for at sige, at formelt er svaret ja, vi lever op til handicapkonventionen, men i virkelighedens verden, synes jeg, at vi skal ændre på tingene, så vi får et system, vi kan være bekendt.

Tak for ordet.